

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Центр інноваційних освітніх технологій «PNU-EcoSystem»

ОСВІТНЯ ІННОВАТИКА

INNOWACJE EDUKACYJNE

Українсько-польський збірник студентських наукових праць
Ukraińsko-polski zbiór prac naukowych studentów

Випуск 1

За ред. проф. Будник О. Б.

Видавець Кушнір Г. М.
Івано-Франківськ – 2019

УДК 37.091.3:001.895

*Рекомендовано до друку радою Центру інноваційних освітніх технологій «PNU-EcoSystem»
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(протокол № 1 від 10 жовтня 2019 року)*

Рецензенти:

Піотр Мазур – доктор габілітований педагогічних наук, професор надзвичайний (Державна вища професійна школа в Хелмі, Республіка Польща);

Тетяна Качак – доктор філологічних наук, доцент (ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Україна).

Освітня інноватика. *Українсько-польський збірник студентських наукових праць / за ред. проф. Будник О.Б.; Центр інноваційних освітніх технологій «PNU EcoSystem». Випуск 1. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2019. 176 с.*

Innowacje edukacyjne: *Ukraińsko-Polski zbiór prac naukowych studentów / red. prof. Olena Budnyk; Centrum Innowacyjnych Technologii Edukacyjnych “PNU EcoSystem”. Wyd. 1. Iwano-Frankiwnsk, Ukraina: Wyd. Kushnir G.M., 2019. 176 s.*

ISBN 978-966-2343-76-2

УДК 37.091.3:001.895

Українсько-польський збірник наукових праць підготовлено за результатами студентських наукових досліджень актуальних проблем педагогіки, психології, соціології, економіки та бізнесу. Значна увага приділена питанням впровадження педагогічних інновацій в освітній процес закладів різних типів, соціальної роботи в школі, економіки та особливостям організації менеджменту в освіті, психологічним аспектам міжособистісної комунікації, використання інформаційно-комунікаційних технологій і медійних ресурсів у навчанні та ін.

Ukraińsko-polski zbiór prac naukowych został przygotowany na podstawie wyników badań naukowych studentów nad aktualnymi problemami pedagogiki, psychologii, socjologii, ekonomii i biznesu. Wiele uwagi poświęca się zagadnieniom wprowadzania innowacji pedagogicznych w procesie edukacyjnym instytucji różnego typu, pracy socjalnej w szkole, cech ekonomii i organizacji zarządzania w edukacji, psychologicznych aspektów komunikacji interpersonalnej, wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz zasobów medialnych w edukacji itp.

ISBN 978-966-2343-76-2

© Центр інноваційних освітніх технологій
«PNU-EcoSystem», 2019

© Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника, 2019

ЗМІСТ

Розділ 1

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Марія Дмитрів

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗВИТКУ
ХУДОЖНЬОЇ ТВОРЧОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ
ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА 7

Королюк Олександра

ВИКОРИСТАННЯ КАЗКОТЕРАПІЇ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ
ОСВІТИ 14

Світлана Романчич

ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ ДІТЕЙ У СУЧАСНОМУ
ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ 21

Чут Зоря

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ ПІД ВПЛИВОМ МЕДІА 25

Розділ 2

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА В СУЧАСНІЙ ШКОЛІ

Chrystyna Katschak

EINFLUSS DER LIEDER AUF DIE ENTWICKLUNG DER
HAUPTFERTIGKEITEN IM FREMDSPRACHENUNTERRICHT 33

Оксана Васкул

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ 39

Тетяна Геник

ЗАДАЧІ З ПРАКТИЧНИМ ЗМІСТОМ У ПОЧАТКОВОМУ КУРСІ
МАТЕМАТИКИ 46

Діана Лазур

ЗМІНА ФІЛОСОФІЇ ОЦІНЮВАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ 49

Ольга Лесюк

ІНТЕГРОВАНІ УРОКИ – ДІЄВИЙ ЗАСІБ РОЗВИТКУ
ЕСТЕТИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ 52

<i>Katarzyna Pyrgiel</i>	
POLSKA RODZINA W OBLICZU MIGRACJI POLISH FAMILY IN THE FACE OF MIGRATION	158
<i>Тарас Паска</i>	
ЕТНОПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МУЗЕЇВ НАДВІРНЯНЩИНИ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ГУЦУЛЬЩИНО- ЗНАВСТВА СЕРЕД МОЛОДІ	163
<i>Katarzyna Pyrgiel</i>	
PRAWA OJCA DZIECKA ZRODZONEGO Z NIEFORMALNEGO ZWIĄZKU THE RIGHTS OF THE FATHER OF A CHILD BORN WITHIN INFORMAL RELATIONSHIP	170

13. Tynelski A., *Sytuacja dziecka w rodzinie migrującej w Polsce*, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Warszawa 2010.
14. Urbańska S., *Cała Polska liczy „eurosieroty”. Panika moralna i płęć w wykluczeniu oraz stygmatyzacji rodzin migrantów*, „Kultura i Społeczeństwo” 2010, nr 3.
15. Walkowska W., *Społeczne skutki eurosieroctwa*, [w:] *Migracje – wyniki aktualnych badań i analiz*, oprac. O. Dębowska, Małopolskie Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji, WUP, Kraków 2007.
16. Wyżlic M., *Migracja zarobkowa – zagrożeniem dla więzi małżeńskiej*, „Cywilizacja”, nr 32, 2010.
17. Stępnik A., Budnyk O., Blyuznyuk T., Mazur P. Regional and multicultural education in Poland and Ukraine. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*. Scientific Edition: Series of Social and Human Sciences. Vol. 4, No. 1 (2017), 87-96. doi: 10.15330/jpnu.4.1.87-96.

Тарас Паска,

аспірант ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Україна

ЕТНОПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МУЗЕІВ НАДВІРНЯНИЦІНИ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ГУЦУЛЬЩИНОЗНАВСТВА СЕРЕД МОЛОДІ

У статті висвітлено розвиток музейної справи та особливості музейної педагогіки на теренах Надвірняниціни. Акцентовано увагу на важливості функціонування громадських музеїв Гуцульщини як осередків духовності, історичної пам'яті та патріотичного виховання молоді. Розкрито досвід роботи кращих музеїв у справі збереження, дослідження і популяризації гуцульщинознавства.

Ключові слова: *Надвірняниціни, Гуцульщина, музейна педагогіка, музеєзнавство, національно-культурна ідентичність, національно-патріотичне виховання, історико-культурна спадщина.*

Вступ

Гуцульщина – один з етнографічних регіонів України, де, всупереч багатовіковому перебуванню під владою різних держав, збереглася унікальна духовна і матеріальна культура її мешканців і де вона динамічно продовжує розвиватися і примножуватися.

У 90-х роках ХХ ст. у науковий обіг увійшов термін «гуцульщинознавство», яким стали послуговуватися в освітньо-культурному просторі Галицької, Буковинської та Закарпатської Гуцульщини. За визначенням академіка М. Стельмаховича, гуцульщинознавство – це система знань про Гуцульщину, що висвітлює історію цього краю, його мову, природу, життя, побут, родинні і громадські стосунки, заняття, матеріальну і духовну культуру гуцулів [5, с. 50]. Науково-практичні засади сучасного гуцульщинознавства розробили відомі педагоги Гуцульщини Роман Скульський, Петро Лосюк, Ігор Пелипейко, Аделя Григорук, Петро Шкрібляк, Іван Зеленчук та ін.

Глибокі етнокультурні дослідження Гуцульського регіону, пізнання історії рідного краю, його традицій і звичаїв немислиме без функціонування мережі музеїв – справжніх центрів збереження історико-культурних цінностей, осередків духовності, засобу потужного виховного впливу на молодь.

Результати дослідження

У Надвірнянському районі за роки незалежності створено п'ятнадцять громадських і приватних музеїв, які активно прилучають молодь до надбань історико-культурної спадщини Гуцульського краю, розвивають музейну педагогіку, пропагують музейні цінності. Серед них – п'ять шкільних історико-краєзнавчих та етнографічних музеїв у селах Добротіві, Саджавці, Чернику, Красній, Молодкові. Крім того, активно досліджують і популяризують гуцульщинознавство народний музей історії Надвірнянщини (м. Надвірна), літературно-краєзнавчий музей Марійки Підгірянки (с. Білі Ослави), музей нафтопромислів Галичини (с. Пнів), Гуцульська світлиця-музей (м. Надвірна), Делятинський краєзнавчий музей та

природничий музей карпатського лісу (сmt. Делятин), Приватний етнографічний музей та музей «Історія підпільної Української Греко-Католицької Церкви» при парафії Св. вmч. Параскеви УГКЦ (с. Фитьків), картинна галерея художника Степана Герелишина (с. Стримба) [4].

Вагомий внесок у розвиток музейної педагогіки і краєзнавчого руху Надвірнянщини зробили ентузіасти музейної справи Олександра Зварчук, Іван Янко, Василь Левицький, Валерій Паска, Федір Кухарчук, Михайло Семкіяш, Андрій Мисюк, Михайло Максим'юк, Іван Качанюк, Микола Григоруk та ін.

Музей історії Надвірнянщини створений історико-просвітницьким товариством «Меморіал» у 1995 р. з метою відтворення історичної правди про героїчну боротьбу українського народу за свою незалежність на території Гуцульського краю. Експозиція музею розміщена у 14 залах двоповерхового приміщення та у підвалі приміщення, в якому довгий час перебували каральні установи поневолювачів – НКВС, гестапо, КДБ. Тут у підвалах ще збереглися кров і написи тих оборонців рідної землі, які у 1940-50-их роках боролися за волю.

Музей пропонує такі розділи експозиції: «Історія боротьби проти всіх поневолювачів краю до ХХ ст.», «Перша Світова війна: УСС, УНР, ЗУНР, утворення політичних партій», «Радянська влада в Західній Україні, більшовицький терор 1939-1941 рр.»; «Німецька окупація краю. Створення УПА»; «Боротьба УПА проти фашистського та більшовицького режиму»; «Процес становлення Української державності 80-90 рр. ХХ ст.»; «Народознавча світлиця»; «Історія ремесел та промислів Надвірнянщини»; «Славні краяни». Три зали займає культурно-мистецький Фонд ім. Володимира Луціва. Уродженець Надвірної, співак-бандурист зі світовим іменем В. Луців (1929-2019), який проживав у Великобританії, передав у 2001 році до музею свій мистецько-культурний доробок. Тут знаходяться безцінні книги, картини, грамплатівки, ноти, музичні інструменти, нагороди

В. Луціва, його епістолярна спадщина – невичерпне джерело для митців, науковців, письменників.

Музей став центром науково-просвітницької роботи серед учнівської і студентської молоді, науковців, літераторів. Його працівники надають кваліфіковані консультації у написанні дипломних і курсових робіт, рефератів і доповідей з історії Надвірнянщини. Фонди музею нараховують біля трьох тисяч різноманітних експонатів – археологічні знахідки, фотодокументи, архівні документи, ужитково-побутове приладдя, зброя різних епох, культурно-мистецькі експонати, серед яких гуцульський одяг, вишивка, писанки тощо [1, с. 144].

Значний досвід краєзнавчої роботи нагромадив шкільний музей історії села Саджавки, який було відкрито у 2003 році. Своєрідним педагогічним кредо учителів, які були ініціаторами його створення, стали слова великого патріота України Івана Огієнка: «Бережімо все своє рідне, щоб не винародовитися, щоб не забути свого народу, з якого ти вийшов. Бережіть свою віру, звичай, свою мову і тим збережете національну істоту свою» [1, с. 190]. Розуміючи важливість музейної педагогіки, освітяни проводять цілеспрямовану і послідовну краєзнавчу роботу, залучаючи до неї учнів школи, їхніх батьків, сільську громаду. За півтора десятиліття у результаті пошукової експедиції «Люби і знай свій рідний край» вдалося зібрати більше тисячі речових експонатів, а також багато цінних документів, фотографій, спогадів старожилів пов'язаних з історією рідного Гуцульського краю.

На базі музею працює краєзнавчий гурток «Дивокрай», учасники якого проводять оглядові і тематичні екскурсії по музею, збирають і досліджують старожитності свого села. У складі гуртка діють секції літописців, реставраторів, кореспондентів, екскурсоводів. Крім того, в школі запроваджено факультативний курс «Історія рідного краю». Систематично проводяться в музеї уроки з історії, географії, літератури, художньої культури, заняття гуртків і

факультативів гуманітарного циклу, виховні години, зустрічі з відомими односельчанами, шкільні конференції і свята.

Шкільний історико-краєзнавчий музей с. Добротова створений у 2002 році, а в 2008 році отримав статус «народного». В експозицію музею входять 14 розділів з найдавніших часів до сьогодення. Її доповнюють такі оригінальні експонати – скульптура язичницького бога Сонця, діючий макет «Місто Добрилів», макет «Пітекантроп», скульптурні композиції «Селяни початку ХХ ст.», «Весільна пара», «Партизани в лісі».

У Черниківському шкільному музеї, відкритому у 2002 році, зберігаються архівні копії маловідомих наукових творів знаменитого українського етнографа, фольклориста, дослідника Гуцульщини Антіна Онищука (1883-1937 рр.), який жив і працював учителем у Чернику.

З метою вшанування пам'яті відомої гуцульської письменниці і педагога Марійки Підгірянки (1881-1963 рр.) у с. Білі Ослави в 1996 році відкрито літературно-краєзнавчий музей, який висвітлює її життєвий і творчий шлях. Музей розміщений в трьох великих кімнатах будинку-резиденції священика біля Материнської церкви, пам'ятки дерев'яної архітектури державного значення, збудованої в 1746 р. Експозиція музею зібрала близько 900 експонатів, частина з яких – особисті речі поетеси та видання її творів [3].

У 2013 році у селі Пнів відкрито єдиний в Україні музей нафтопромислів Галичини, який, за версією порталу «Itinery», увійшов у топ-10 найнезвичайніших музеїв України [2, с. 7]. Становлення нафтовидобутку на Гуцульщині бере початок від 1771 року, а промисловий видобуток надвірнянської нафти (Пасічнянське і Битківське нафтові родовища) розпочався з 1860-го року. Відвідувачів музею захоплюють не лише різноманітні експонати, а й театралізована реконструкція акторів-аматорів, які майстерно відтворюють спосіб добування нафти у давнину. На базі музею освітяни району проводять семінари методичних об'єднань вчителів історії, географії, фізики. Педагоги та учні під час оригінальних

відкритих уроків, цікавих екскурсій мають можливість пізнати нелегку, але благородну працю нафтовиків у різні історичні часи становлення і розвитку нафтової промисловості. Для молодого покоління музей став і орієнтиром у здобутті професій, і джерелом виховання.

З метою збереження і популяризації гуцульщинознавства у м. Надвірна в липні 2017 року завдяки районному відділенню Всеукраїнського товариства «Гуцульщина» відкрито «Гуцульську світлицю-музей». Вона стала скарбницею цікавих предметів гуцульського побуту – одягу, посуду, предметів вжитку тощо. Тут зібрано тематичний матеріал та світлини (переважно авторства Романа Глодана), які відображають побут гуцулів та історію товариства «Гуцульщина». Розповідається про життєвий і творчий шлях надвірнянців Ірини Яцури (поетеса) і Сергія Орла (композитор), які створили музичний твір «Фестивальний вогонь», що супроводжує щорічні Гуцульські фестивалі.

У 2012 році в селищі Делятин відкрито краєзнавчий музей у старовинному будинку, який належав засновнику Української Радикальної партії, послу віденського парламенту і галицького сейму адвокату Миколі Лагодинському. Тут представлені унікальні експонати – стародавні ікони, картини та скульптури, давні знаряддя праці, гуцульський одяг тощо. Окрема кімната в експозиції присвячена письменнику Маркові Черемшині, який працював в адвокатській конторі М. Лагодинського у Делятині на початку ХХ ст. Крім того, відкрито велику експозицію світлин фотохудожника Михайла Миговича, присвячену воїнам АТО.

Краєзнавці та музеєзнавці Надвірнянщини продовжують пошуково-дослідницьку роботу, наполегливо збирають, вивчають, систематизують артефакти історичної минувшини Гуцульщини, щоб виховати патріотів рідної землі. Бо історична пам'ять і національна свідомість завжди були і є чистим джерелом духовності та культури народу.

Висновки

Актуальними для науковців, освітян і краєзнавців Надвірнянщини залишаються такі напрями досліджень і діяльності у сфері музейної педагогіки і музеєзнавства:

- вдосконалення освітньої концепції музеїв Гуцульщини та прогнозування їхнього розвитку;
- широкоаспектне вивчення музейної аудиторії;
- розробка довгострокових і короткострокових культурно-освітніх програм і проектів для відвідувачів музеїв, які вивчають гуцульщинознавство, досліджують історію Гуцульського краю;
- створення, апробація і впровадження нових музейно-педагогічних технологій для різних категорій музейної аудиторії з використанням світового досвіду;
- налагодження систематичної взаємодії з партнерами музеїв Гуцульщини – науково-дослідницькими та культурно-освітніми установами (у тому числі з діаспори) та окремими особами – колекціонерами, ветеранами, майстрами гуцульського декоративно-ужиткового мистецтва, очевидцями історичних подій та ін.

Список використаних джерел

1. Історія українського визвольного руху в експозиції історичних музеїв: матеріали конф., присвяченої 65-й річниці УПА та 10-річчю Івано-Франківського музею визвольних змагань Прикарпатського краю, 8-9 жовтня 2007 р. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2007. 226 с.
2. Мицус М. До Міжнародного дня музеїв. В Україні – єдиний. Галичина. Громадсько-політична газета Івано-Франківської області. 2018. № 44. С. 7.
3. Музей Марійки Підгірянки. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Музей_Марійки_Підгірянки
4. Музеї Надвірнянщини / Відділ культури і туризму Надвірнянської районної державної адміністрації. Надвірна, 2011. 12 с.
5. Стельмахович М. Українознавство, народознавство і гуцульщинознавство. Співвідношення між ними. Гуцульська школа. 1997. № 1. С. 49-53.